

XARXA DE BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES MUNICIPALS DE GANDIA

JOSEP M. MOYA Y ANTONI ORDIÑANA

Cinquanta anys després de l'entrada en funcionament d'una biblioteca municipal a Gandia, i malgrat el desaprofitament, absolutament generalitzat, d'un període excessiu de temps, la situació bibliotecària a la nostra ciutat ha experimentat un capgirament notable, conformant un exemple poc habitual dins el panorama de la lectura pública a les nostres contrades.

L'existència d'una xarxa urbana ja és poc habitual a les ciutats mitjanes del nostre país, en la majoria de les quals, el servei bibliotecari sembla quasi un deure administratiu enutjós que la llei obliga a acomplir; encara ho és més, dotacions econòmiques dignes i estables, infraestructures adequades o personal qualificat i laboralment catalogat d'acord amb la funció social que realitza.

Servesca, doncs, aquesta petita introducció com a reconeixement de l'orgull d'integrar un equip de treballadors per la cultura absolutament concientzats del que fan, i, alhora, com a crida d'ànim als companys que no podran veure's reflexats, ni de bon troç, en aquest espill, ja que també nosaltres recordem des d'on venim. Advertir, però, que aquesta legítima autocomplaença no deu fer pensar a ningú que tot està fet o que no hi resten qüestions a aprofundir o, ben certament, per resoldre.

QUI SOM

A la ciutat de Gandia existeixen, a hores d'ara, cinc biblioteques municipals:

- Biblioteca General, per a públic únicament adult, localitzada a l'antic Convent de Sant Roc, seu actual del Centre Cultural on són, a més a

més, la Biblioteca Comarcal "Josep Camarena", l'Arxiu Històric de la Ciutat i el Centre Comarcal d'Arxius. Aquest nou edifici recentment inaugurat, és complement, amb la sala de conferències i d'exposicions, del que des de 1990 funcionava exclusivament com a biblioteca.

- Biblioteca infantil "Parc de l'Estació", situada a l'antiga estació de ferrocarril, la qual, des de 1984, atén la població escolar menor de catorze anys. Aquesta fou la primera biblioteca infantil del país, i es troba en un parc públic, arreplegant la vella idea d'acostar els serveis al lloc on ja hi són els potencials usuaris. La Biblioteca Infantil pateix els mateixos problemes dels que parlarem en referir-nos a la Biblioteca General.

Aquests dos establiments, l'ús dels quals ha recuperat per a la ciutat edificis històrics o emblemàtics totalment centrals, i que destinen la seua activitat a un públic concret, es complementen amb altres tres, ubicats a barris perifèrics (algun dels quals constituïen municipi independent fins a 1964) i més concretament als Centres Socials on es reuneixen diferents serveis descentralitzats que s'aglutinen al voltant de les pròpies biblioteques, les quals òbviament admeten adults i xiquets. Aquests centres són:

- Biblioteca de Beniopa, inaugurada en 1988.
- Biblioteca de Benipeixcar (1990).
- Biblioteca del Grau (1987).

La xarxa restarà momentàniament completa pròximament amb l'apertura de la Biblioteca de Santa Anna, prevista per als primers mesos del proper any.

Totes les biblioteques de barri estan en procés d'informatització i gaudeixen d'autonomia de gestió, tant en la selecció i adquisició del fons com en totes aquelles tasques operatives internes, coordinant-se entre elles a l'hora de realitzar activitats de difusió i promoció. Resta pendent, però, la interconnexió de totes les biblioteques integrants de la xarxa que permeta l'abastiment d'un catàleg col·lectiu.

LA BIBLIOTECA GENERAL

Evidentment, per la seua ubicació i capacitat, així com els usuaris potencials, l'establiment amb més activitat és la Biblioteca General, la qual s'articula en quatre plantes:

- **Planta baixa:** Obres de referència, Premsa i revistes, Informació pràctica, Publicacions oficials Catàlegs:

- D'autor, títol, matèries i CDU, per als documents llibres.

- D'autor, títol i gènere per als compactes i cassettes

- D'autor, títol i matèria per als vídeos

- De matèria per a les publicacions periòdiques

- Visual per als documents àudio-visuals

- Expositors de compactes, cassettes i vídeos

- **Primera planta:** Narrativa, separada per gèneres i llengües

- **Segona planta:** Poesia, Teatre, Biografies

- **Tercera planta:** Dipòsit i administració, on es troben, a banda de les dependències administratives, els llibres de matèries, els quals són demanats al bibliotecari pel número de registre. El fet que no siguin de lliure accés és el major inconvenient amb que compta la Biblioteca General, el qual, però, no pot ser superat, vista l'estructura de l'edifici, de cap manera.

QUÈ OFERIM

A banda d'allò habitual, que no enumerarem per simple estalvi de temps per ambdues bandes, els qui escrivim i els qui llegiu, es presten els serveis de: Reprografia, Reserva de documents, Publicacions oficials, Informació a l'opositor

Tots els documents, tret de les obres de referència, estan en préstec, siga quina siga la naturalesa del seu suport: àudio-visual (compactes, cassettes, vídeos) o escrit (llibres o publicacions periòdiques), sense que s'exclouen entre ells, donant, per tant, la possibilitat d'endur-se fins un màxim d'11 documents.

La Biblioteca General, així com la Infantil, tenen informatitzades les àrees de catalogació i préstec, amb tres terminals en el cas de la General i la possibilitat de treball en grup.



MÉS PER FER

A hores d'ara, els principals camps d'acció on la Biblioteca General està treballant, venen a incidir en dos problemes que, pensem, suren en quasi totes les biblioteques del país:

A)- La incorporació de nous mitjans als fons bibliotecaris

B)- La gestió bibliotecària

Ambdós, connecten amb la primera passa a resoldre abans de mampendre cap iniciativa: la resposta a quin és l'objecte del nostre treball i quina és la concepció primigènica i vàlida de biblioteca pública. Si entenem que aquesta ha de vetllar per proporcionar resposta, de manera ràpida, a la demanda d'informació i/o esplai per part del ciutadà, ¿per què limitem, com ocorre sovint fins ara, la nostra oferta a un tipus concret, restringit i específic de materials (els llibres)? I, és més, obeeixen els nostros esforços a allò que realment desitjen els nostres "clients"? Sí o no? Però, com ho sabem, rea

La Biblioteca General de Gandia ha incorporat de manera decidida nous mitjans d'informació als seus fons, eixamplant, a més a més, el préstec a tot tipus de suport, i aollint-se al Projecte Teca, coordinat per la Fundació Germán Sánchez Ruipérez i patrocinat per la Federació de Municipis i Províncies, el Fons Europeu de Desenvolupament Regional i el Consell de Municipis i Regions d'Europa, que pretén la incorporació de noves tecnologies de comunicació i informació a les biblioteques públiques, com ara el cd-rom, pc, vídeo-tex o correu electrònic, els quals aniran incorporant-se al servei de manera gradual.

A més a més, és part integrant, juntament amb les biblioteques de Badia i Cervera (Catalunya), Dos Hermanas i Linares (Andalusia), Renteria

(País Basc), Mieres (Astúries), Mèrida (Extremadura), i La Corunya (Galícia), del PAB (Programa d'Anàlisi de Biblioteques). Aquesta experiència pilot és coordinada per la Biblioteca Can Torró d'Alcúdia (Mallorca) i financada per la Fundació Bertelsmann, i tracta d'introduir nous mètodes en la gestió bibliotecària, tot seguint models experimentats a Alemanya, en un intent d'aconseguir la màxima qualitat en el servei. En un primer estadi s'analitza l'oferta de la pròpia biblioteca, tan pel que fa als fons com a les infraestructures, per analitzar posteriorment la resposta dels usuaris: préstecs (quantitat i distribució), percentatges de prestataris respecte a la població, quantitat de socis actius (aquells que utilitzen el servei almenys una vegada a l'any), etc., etc. L'evolució de cadascuna de les biblioteques es veu reflexada en gràfics acumulatius de manera periòdica (diàriament, mensualment, anualment) que són contrastats primer internament i després col·lectivament, sempre en termes percentuals i no mai absoluts, la qual cosa fa que, per exemple, la quantitat de préstecs o visitants entre ciutats amb un nombre gens equiparable d'habitants pugui ser comparada estadísticament. Aquesta nova metodologia d'acció permet conèixer veritablement l'estat de cadascuna de les biblioteques i quins són els nivells de relació entre l'oferta i la demanda per poder aplicar posteriorment, si cal i es considera oportú, mecanismes de correcció.

A QUI CORRESPONGA

Aquests dos són els camps de batalla on hi estem ara capficats, sense oblidar però les malalties seculars de les nostres biblioteques, arrossegades des de temps immemorials i que nosaltres voldríem esmentar, més que siga breument, en forma de preguntes, les quals qui sap un dia algú ens podrà respondre:

- ¿Per a quan deixaran les biblioteques públiques de fer de biblioteques escolars i els bibliotecaris de mestres de repàs que "ajuden", quan no fan, els deures dels xiquets, indicant-los, sempre, d'on han d'extraure la informació i, sovint, responent a la maleïda pregunta: "des d'on fins on copie"? Si les biblioteques públiques han de fer d'escolars, ¿resulta impossible que les escolars facen de públiques, resolent així, potser, el problema dels pobles menuts i sense recursos? És que existeixen biblioteques escolars? Les que existeixen, funcionen com a tals? O fan de laboratori de ciències o menjador?

- ¿Per què, des de les nostres biblioteques, ens preocupem tant i tant de mantenir un fons equilibrat i adequat, tot i sabent quins són els nostres usuaris, i, tanmateix, els ajuts externs venen en forma de llista tancada sense que existisca possibilitat de participar en la seua selecció? Des de Conselleria s'han preguntat alguna vegada si aquest mètode és el més adequat? Si tants problemes de capacitat tenim

quasi totes les biblioteques públiques, ¿què fem amb la darrera "Estadística de malalts aguts per intoxicacions de bolets ingressats a La Fe durant l'any 1989 i següents"? (és un exemple fictici, encara que tot arribarà).

- ¿És impossible que, (pagant el que calga, eh!) tinguem a les biblioteques del Sistema Bibliotecari Valencià, els llibres catalogats en la nostra llengua? ¿Tan difícil seria, mitjançant un equip de treball, elaborar unes llistes d'encapçalaments en valencià, encara que fora traduïnt les del Ministeri de Cultura i afegint algunes matèries més adequades al nostre entorn? ¿Caldrà seguir dient als nostres usuaris que busquen "árboles" als catàlegs en compte d'"arbes"?

- Resoldrem el problema del fons local d'una vegada per totes? A les ciutats grans, on també hi ha arxiu, ¿caldrà seguir duplicant la informació per una falta de connexió arxius-biblioteques? Als pobles menuts, ¿han de continuar els bibliotecaris, al seu temps lliure s'entén, fent d'especialistes en etnografia i arreplegant així tot el material imprés, visual i sonor que faça referència al seu poble (que és com es duria correctament la secció local) o seguirà, sota perill d'incomplir el conveni, arraconant simplement els llibres que parlen del poble? (Per cert, ¿qui controla els convenis que se signen entre Conselleria i els ajuntaments?)

- ¿Per a quan es podrà posar en marxa un pla de biblioteques comarcals que exercesquen d'establiments bibliotecaris centrals encarregats d'eixe fons local i de l'assessorament de les menudes biblioteques de la comarca?

- ¿Quan deixarà la Conselleria d'enviar fulls d'estadística, fins i tot a biblioteques que no tenen ni telèfon, demanant el nivell d'automatització i mamprendrà la complexa però necessària tasca d'informatitzar les biblioteques del Servei, fins aconseguir una xarxa real que permeta a qualsevol usuari localitzar el que vol?

- Llegirà algú aquest petit article, i si ho fan, tindran ganes de parlar amb nosaltres, o de tornar a convidar-nos a escriure un altre?

Gandia, desembre 1994

ENTREVISTA AMB ÀLVAR GARCIA

La nostra Llei d'organització bibliotecària esmenta tímidament les xarxes bibliotecàries. A Gandia, ens hem trobat amb un ordit, una infraestructura, que com una malla vertebrada les necessitats d'informació de la ciutat, oferint una oferta descentralitzadora. Per conèixer aquest procés de vertebració de l'espai, n'hem parlat amb Àlvar Garcia, Cap d'Arxius i Biblioteques de Gandia

— Gandia, és un punt i apart però, com s'ha pogut implicar el poder polític per tal de fer realitat aquesta xarxa?

A.G.- Això és ben cert. Per veure'n els orígens, hem de partir de l'any 1982, quan, des de l'arxiu i la biblioteca que aleshores teníem, i il·ligant els projectes i la gent que treballava amb la cultura, ens guanyàrem el poder polític. És a dir, vam fer un joc d'estratègia, vam fer anar les cartes, vam obrir noves parcel·les de treball i van reclamar gent i diners per posar en marxa tots aquests projectes que encara teníem de manera embrionària. Així és com es va engendrar una dinàmica cultural, oberta a diversos fronts: naixien el Centre Alfons el Vell per a la investigació comarcal, l'Escola d'Estiu, la Universitat popular, els premis literaris... Va ser, doncs, un procés distint al que s'ha fet en altres espais, on els projectes culturals s'han desenvolupat des del poder cap al treballador. Ací, ha estat a l'inrevés. Vam haver de presentar els projectes al poder perquè fóra aquest qui els enquadra, els beneïra i els assumira. Per tant, els projectes són molt més vàlids i més fiables, perquè darrere seu no hi ha mentides. Qualsevol projecte s'ha hagut de vertebrar dins un tripode: idees clares, territori propici, suport econòmic.

I, en l'àmbit bibliotecari, això s'ha traduït de passar d'una biblioteca i un arxiu a una xarxa urbana. A hores d'ara, disposem d'una biblioteca central, tres biblioteques de barri, una biblioteca infantil, una biblioteca comarcal (la Josep Camarena) i un arxiu històric, recentment inaugurat a la nova seu. A més, hi ha d'altres projectes que a poc a poc aniran quallant. I, això, és un peix que es menja la cua. Com més millora la infraestructura, més augmenta la dotació de personal, millora l'oferta i el client en respon. Això justifica el servei i els polítics ho saben.

— Sembla que esteu treballant amb sistemes d'avaluació de serveis, concretament amb els paràmetres de la Fundació Berlsterman. Quina és la vostra valoració del màrqueting cultural i dels criteris de qualitat?

A.G.- El màrqueting cultural no és més que el fet d'ajustar l'oferta a la necessitat i tenir una sintonia permanent amb el client. Si no tens clients, no tens serveis. La veritat és que no aprofita per res tenir una gran biblioteca si no hi tens lectors. Això és un cercle viciós: com més i millor és el servei, més i millors clients hi haurà. Per tant, aquestes necessitats no es poden desatendre. I, el que és més important, això causa un impacte a la ciutat, fins que arriba un punt en què els serveis no són ja en funció de qui els gestiona, políticament parlant, sinó que són a mans de la gent, i és la gent que els autogestiona. Així, fins fa poc, nosaltres no tancàvem a mig dia i teníem oberts fins i tot dissabte al vespre. Però, què passava? Que, amb el personal de què disposàvem, això posava en perill l'atenció a la gent. És millor tancar a mig dia

“provisionalment” i oferir un millor servei, que obrir molt i malament. Per això, tampoc no interessa l'ortodòxia de la catalogació que es fa. Quin profit en trau, l'usuari, d'aquesta perfecció catalogadora? Si no està justificada, no té cap sentit. El que volem és un registre breu i que els llibres circulen. Com menys depenga l'usuari del bibliotecari, millor.

— Per acabar, com va el projecte dels arxius comarcals?

A.G.- Aquesta és una vella idea que aspira a portar una política continuada de catalogació dels fons dels arxius. Abans, els arxius es catalogaven gràcies a la feina que hi realitzaven becaris; passat un temps, quan s'acabava la beca, potser ja ningú no s'ocupava de continuar aquesta tasca. Amb els arxius comarcals, la idea de partida és fraccionar el territori, fer capçaleres de comarca i mantenir el compromís de gestionar directament i permanentment la documentació dels pobles menuts, que es troben més desprotegits. Aquesta comarcalització, a diferència del que s'esdevé a Catalunya, no pretén traslladar els fons, sinó inventariar-los, catalogar-los i microfilm-los. Això beneficiarà tothom. A l'investigador, perquè podrà accedir al fons microfilmats des de l'Arxiu de Gandia, on n'hi ha també material complementari d'ajut, o des de la ciutat de València mateix, ja que a l'Arxiu de la Generalitat n'hi haurà una altra còpia. Al poble, perquè tindrà catalogats els seus fons i disposarà de la còpia del programa informàtic, cosa que afavorirà el coneixement de la comarca. A hores d'ara, la Conselleria ja ha aprovat aquest projecte pilot i serà a Gandia on, amb personal becari, s'encetarà l'experiència, que després s'exportarà a uns altres llocs.

BIBLIOTECA GENERAL

Plaça del Rei En Jaume 10

Tfn: 2876551

Horari: 10-1'30, 4'30-8'30. Dissabtes 10-1'30

Encarregat: Josep M. Mollà

ARXIU HISTORIC

Horari 10-1'30. Dilluns i divendres també de 4'30 a 7

Encarregat: Jesús Alonso

BIBLIOTECA INFANTIL

Parc de l'estació

Horari: 5-8'30 horas

Encarregades: Matilde Pernas i Roser Pérez

BIBLIOTEQUES DE BARRI

Horari 10-1, 5-8

— Biblioteca de BENIOPA

C/Mestre Michavila 1

Encarregat: Vicent Ferrer

— Biblioteca del GRAO

Mare de Deu Blanqueta s/n

Encarregada: Amparo Sellens

— Biblioteca de BENIPEIXCAR

Sants de la pedra s/n

Encarregada: Susa Juárez